
SPIRITUALITATE

PENTICOSTALĂ

O pasiune pentru Împărăție

Steven Jack Land

Casa Cărții, Oradea

2013

Plērōma, București

Copyright © 2010 CPT Press

This book was published in the United States by CPT Press.

Pentecostal Spirituality. A Passion for the Kingdom, by Steven Jack Land

Translated by permission.

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin editurii Plērōma, București. Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a editurii Plērōma, București.

Spiritualitate penticostală. O pasiune pentru Împărăție

de Steven Jack Land

Copyright © 2013 Editura Plērōma, București

Prezenta ediție este publicată în parteneriat cu editura Casa Cărții, Oradea
OP 2, CP 30,

410670, Oradea

Tel./Fax: 0259-469 057; 0359-800761; 0728-874975

E-mail: info@ecasacartii.ro

www.ecasacartii.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Land, Steven Jack

Spiritualitate penticostală : o pasiune pentru Împărăție /
Steven Jack Land ; trad.: Laurențiu Pășcuți. - Oradea : Casa Cărții ;
București : Plērōma, 2013

Bibliogr.

Index

ISBN 978-606-8282-71-8

ISBN 978-606-92096-2-2

I. Pășcuți, Laurențiu (trad.)

284.57

Traducerea: Laurențiu Pășcuți

Editarea: drd. Dragoș Ștefănică

Tehnoredactarea: Vasile Gabrian

Corectura: Teofil Stanciu

Coperta: Marius Bonce

Tiparul executat la Findata srl, Oradea, www.findata.eu

Cuprins

Prefață	9
Prefață la ediția publicată de CPT	15
Cuvânt-înainte la ediția în limba română.	17
Abrevieri	19
Introducere	21

Capitolul 1

Spiritualitatea penticostală ca teologie:

O introducere teoretică	23
Mișcarea penticostală „atunci și acum”	23
Abordând spiritualitatea penticostală	31
Perspective asupra spiritualității penticostale	40
O privire de ansamblu	66

Capitolul 2

Spiritualitatea penticostală ca viziune apocaliptică:

O analiză narativ-practică	67
Prezența penticostală: Revărsarea Duhului în zilele din urmă	69
Narațiuni penticostale: Participând la istoria lui Dumnezeu.	81
Practici penticostale: Închinarea și mărturia în lumina sfârșitului	106
Praxisul penticostal: Acțiune-reflecție în Duhul	132

Capitolul 3

Spiritualitatea penticostală ca părtășie misionară:

O integrare afectivă	135
Identitatea penticostală: Eliberare pentru Împărăție	135
Afectele penticostale: Întruchipând Împărăția și tânjind după ea	138
Rugăciunea penticostală: Modelând și exprimând afectivitatea ..	181
Pasiunea penticostală: Trăirea înspre Împărăție.	190

Capitolul 4

Spiritualitatea penticostală ca transformare trinitară:

O viziune teologică proaspătă	199
Descompunerea sintezei penticostale: Probleme interne și critici externe	199
Aducând o viziune proaspătă asupra spiritualității penticostale:	
Trinitatea eshatologică	209
Zidindu-ne unii pe alții: Aducere aminte și pocăință	226
Lucrând împreună: Învățând de la critici	232
Postfață	239
Bibliografie	243
Index al referințelor biblice	257
Index de nume	259

Prefață

Această lucrare este despre, prin și pentru penticostalii care m-au hrănit, m-au provocat și m-au încurajat în ultimii patruzeci de ani. Sper ca ei să se recunoască și, totodată, să găsească noi perspective în această interpretare și revizuire a tradiției noastre. Am căutat să fiu *contro-versat*, însă în cel mai bun sens al cuvântului. Acest fapt este asigurat de asocierea unor termeni ca „sfințenie”, „penticostal”, „sentimente” și „ecumenic”.

Totodată, având convingerea că întreaga Biserică este penticostală, studiul acesta este, sper eu, ecumenic într-un sens sectar. Intrând mai adânc în specificul penticostal, sper ca orice creștin să se poată distinge de, dar și identifica, totodată, cu penticostalii.

Putem fi siguri de prezența tăișurilor polemice pacifiste. Vreau să pledez cu tărie pentru *relații bune* între mișcarea penticostală și cea holiness¹, pentru o apreciere mai profundă de către penticostali a propriei moșteniri, precum și pentru importanța crucială a sentimentelor religioase ale creștinilor (în special cei penticostali). Doresc, totodată, să propun o revizuire trinitară care să ne provoace și să ne încurajeze la un penticostalism mai responsabil din punct de vedere social, misionar, ecumenic și teologic. Sper ca prietenii mei protestanți liberali (din tradiția lui Schleiermacher) și fundamentalști (din tradiția lui Warfield și a filozofiei scoțiene a bunului-simț) să găsească, în aceste pagini, lucruri care să le stârnească interesul. Penticostalii au multe motive să învețe de la ambele tabere, fără a îmbrățișa niciuna dintre ele, și să modifice – dacă nu să schimbe radical – numele autoproclamat de „evangelic”. Antinomia dintre rațiune și „sentimente” trebuie depășită. Am încercat să prezint, în cartea de față, un mod în care acest lucru este posibil.

¹ O mișcare de trezire din secolul XIX, care punea accentul pe sfințirea realizată de Duhul Sfânt, acesta fiind considerată o experiență distinctă de nașterea din nou și ulterioară acesteia (n.tr.).

La această lucrare au contribuit multe persoane, însă va trebui să încep cu cei care m-au învățat disciplina fundamentală a teologiei, care are o importanță continuă – rugăciunea. Părinții mei, Jack și Mary Land, s-au dăruit pe ei înșiși, mie și altora, timp de patru decenii. Eu și soția mea, Peggy, am slujit împreună cu părinții mei timp de douăzeci de ani într-o misiune pentecostală urbană în Atlanta, misiune care a necesitat o continuă lucrare teologică și de înnoire spirituală.

Membrii Societății de Studii Pentecostale mi-au susținut creșterea și gândirea prin conversații, prin ideile împărtășite și printr-o cercetare stimulative. Prin lucrarea și exemplul lor, Leonard Lovett și David Daniel mi-au amintit de importanța crucială, pentru pentecostalism, a rădăcinilor și spiritualității de culoare, pentecostalismul fiind o mișcare a Duhului de eliberare populară. Mel Robeck, Jerry Sandidge, Harold Hunter, Vinson Synan și Dan Albrecht m-au îndemnat, cu toții, să merg mai departe. Lucrările lor se reflectă în acest studiu. Donald Dayton, care a făcut o lucrare de pionierat în domenii de cercetare precum teologia și istoriografia, mi-a pus la dispoziție materialele sale de cercetare și ne-a certat, pe mine și pe alți membri ai Societății, pentru complexul nostru de „inferioritate teologică”. Sper că n-am neglijat, nici n-am demonstrat, cumva, punctul său de vedere. William (Bill) Faupel, pe lângă faptul că mi-a oferit o mulțime de date istorice, mi-a aranjat și un interviu cu Dr. Walter Hollenweger, fapt pentru care îi sunt profund recunoscător. Lucrarea atentă și extrem de valoroasă a lui Bill o susține pe a mea, ea constituind o premisă obligatorie pentru înțelegerea pentecostalismului nord-american. El mi-a citit manuscrisul și mi-a făcut comentarii pe care le-am apreciat foarte mult. David Bundy, un *extraordinar* bibliofil și lingvist, și Frank Macchia m-au încurajat și m-au învățat multe lucruri în ceea ce privește legăturile dintre mișcarea pentecostală și cea holiness, sau semnificația mai amplă și mai profundă a glosolaliei.

Trebuie să le mulțumesc, de asemenea, tuturor liderilor pentecostali care mi-au dăruit cu atâta generozitate din timpul lor, din perspectivele lor teologice, precum și din căminul și inimile lor, în ultimii cincisprezece ani. Le datorez mulțumiri speciale lui Yung-Chul Han din Coreea, lui Margaret Gaines din Israel, regretatului J. Herbert Walker, Jr și soției lui, Lucille, din Europa, lui Andre Weber din Franța, lui Jose Minay (un episcop pentecostal din America de Sud), lui Rick și Jan Waldrop, lui David Munguia, lui Roberto Aldana și lui Rudi Giron din Guatemala, lui Miguel și Mireya Alvarez din Honduras (actualmente stabiliți

în Filipine), reverendului Enrique Guerra din Costa Rica, reverendului și doamnei Pedro Pablo Castillo din Nicaragua, lui Arthur Naidoo, lui James Seekola, lui Reuben Timothy și Wynand de Kock din Africa de Sud, lui Neil Morrison și soției lui și Leslie, din Scoția, lui Brian Robinson, lui Steve și Kathleen Hall din Anglia, lui Ivan și Valentina Fedotov din Russia, lui Hong Yang din China, precum și unei mulțimi de studenți internaționali cărora am avut privilegiul să le predau și de la care am avut multe de învățat.

Președintele Cecil Knight, decanul Robert Crick, Dr. James Beaty (unul dintre editorii mei), profesorii și studenții de la Școala de Teologie a organizației Church of God din Cleveland, Tennessee m-au înțeles, m-au încurajat și m-au susținut, împreună cu familia mea, în acești ultimi doisprezece ani. Dr. Crick m-a încurajat într-un mod special în căutările mele penticostale și mi-a adâncit perspectiva asupra grijii pastorale. Rick Moore, Chris Thomas, Jackie și Cheryl Johns mi-au fost niște parteneri de dialog și prieteni importanți.

Mai multe biblioteci m-au ajutat în ultimii zece ani. Barbara McCullough, de la Biblioteca William Squires din Cleveland, Tennessee și Valerie Watkins, de la Biblioteca Woodruff a Universității Emory, mi-au fost de mare ajutor. Personalul de la Centrul de Cercetare Penticostal, precum și Charles Towler, de la editura Church of God, din Cleveland, Tennessee, m-au ajutat să identific câteva dintre primele imnuri penticostale.

Datorez mulțumiri speciale editorilor și personalului de la Academic Press pentru inițierea acestei serii de monografii, și lui Steve Barganski, a cărui muncă editorială m-a ajutat să fac acest manuscris prezentabil. În urmă cu câțiva ani, coordonatorul meu de disertație, Don Saliers, mi-a rezervat un capitol despre „spiritualitatea penticostală” într-o carte pe care a editat-o pentru Crossroad Press din New York. Acesta a devenit sămânța și imboldul pentru lucrarea prezentă. Dr. Saliers m-a influențat mult, ca profesor, mentor și prieten. Aștept cu nerăbdare colaborările viitoare; el mi-a fost un excelent mentor-coordonator.

Theodore Runyon, membru al comisiei de disertație, m-a încurajat, alături de soția mea, să intru în programul de doctorat la finalul anilor '70. Îi cunosc pe Theodore și Cindy Runyon de peste douăzeci de ani. Ei mi-au fost de un real ajutor și ne-au încurajat prin lucrarea lor, atât pe mine, cât și pe alți studenți. Prin ajutorul profesional acordat atât mie, cât și altor studenți de la Emory, Cindy Runyon, bibliotecar la secția periodice a Bibliotecii Teologice Pitts din cadrul Universității

Emory, a făcut ca munca de cercetare să fie mai suportabilă, iar finalizarea ei, mult mai plăcută. Studiile wesleiene, interesele privind eliberarea, precum și spiritul ecumenic ale dr. Runyon mi-au modelat semnificativ teologia. El îmi este prieten și coleg, dar și unul dintre cei mai captivanți profesori pe care i-am avut vreodată!

Din comisia de disertație au mai făcut parte și dr. Richard Bondi, dr. Hollis Gause și dr. Hal Knight. Experiența dr. Bondi în teologia narativă, precum și criticile sale extrem de pertinente s-au dovedit de mare ajutor. Soția sa, Roberta Chesnut, mi-a pregătit unul dintre examenele de doctorat. Amândoi sunt niște colegi foarte valoroși. Dr. R. Hollis Gause a predat teologie și studii biblice mai bine de treizeci de ani. În ultimii zece ani, am fost colegi de catedră. El și soția lui, Beulah, sunt bunici adoptivi în familia mea. Criticile, întrebările și comentariile lui au făcut această lucrare mult mai clară. Deși sunt sigur că monografia de față mai are nevoie de șlefuire, acest fapt nu se datorează lipsei de implicare din partea dr. Gause. Dumnezeu mi-a ținut prelegeri și m-a ajutat în multe feluri, în tot acest demers. Dr. Hal Knight, ultima persoană din comisie, s-a străduit, mai mult decât toți ceilalți, să se asigure că îmi duc la bun sfârșit sarcina scrierii acestei lucrări; el mi-a fost prieten, editor și partener de dialog, de la început și până la sfârșit. Apreciez profund întreaga sa contribuție, atât cea personală, cât și cea profesională.

După familia mea, membrii Misiunii Church of God din Atlanta, Georgia, m-au susținut cel mai mult în timpul zămisirii și nașterii acestei lucrări. Înțelegerea, răbdarea, rugăciunile și încurajarea lor sincere m-au susținut când drumul era greu. Sora mea, Rosemary, și soțul ei, Steven Lester, m-au sunat și m-au încurajat în mod regulat. Susan Harper, o membră a bisericii, una dintre foștii mei studenți și, totodată, colegă de slujire, a descifrat scrisul meu de mână și mi-a cules manuscrisul. A sacrificat mult din timpul ei și a lucrat din greu pentru a face din această carte o lucrare prezentabilă, în timp ce își finaliza propriile ei studii postuniversitare.

Însă cei care mi-au dăruit cel mai mult sunt cei care mă cunosc cel mai bine – Alanna, Laura, Jonathan și soția mea, Peggy. Copiilor le-a lipsit tatăl; m-au pus să le spun mereu și mereu la ce lucram... până am ajuns să înțeleg și eu, în cele din urmă! Acum sunt bucuroși că și-au recăpătat tatăl. Copiii mei m-au învățat multe despre spiritualitatea penticostală prin întrebările, îndoielile, temerile, credințele, rugăciunile și exemplul lor. De fapt, ei au învățat-o, în cea mai mare măsură, de la mama lor.

Peggy Goude Land este un exemplu spiritual, un tovarăș de slujbă și prietenul meu cel mai bun, de douăzeci și unu de ani. Am discutat cu ea despre acest studiu în multe și lungile noastre plimbări, precum și în timpul multelor conversații târzii, de seară. Credința și perseverența părinților ei, Liston și Eunice Goude, au ajuns la maturitate în ea, iar beneficiarii principali ai acestora am fost eu și copiii noștri. Împreună cu ea, îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru o lucrare începută, dusă la bun sfârșit, dar neterminată.

Prefață la ediția publicată de CPT

Au trecut aproape douăzeci de ani de când am finalizat lucrarea *Spiritualitate penticostală: O pasiune pentru Împărăție*, răstimp în care aceasta a cunoscut cinci retipăriri și trei traduceri. În toată această perioadă, multe persoane au fost suficient de binevoitoare să-mi ofere critici, aprecieri și să folosească studiul meu ca pe o trambulină spre propriile investigații și construcții. Nădăjduiesc să scot o ediție revizuită anul viitor, în care să răspund publicului meu, care este foarte variat. Cartea, scrisă ca lucrare de doctorat la Universitatea Emory, continuă să apară în listele cu lucrări de referință, fapt care mă surprinde, într-o oarecare măsură, dar mă și încântă.

Este clar că această carte n-a fost menită să fie un tratat protestant academic, scris de pe o anumită poziție doctrinară tradițională – chiar dacă un astfel de demers ar fi foarte util. În schimb, lucrarea de față a căutat să descrie etosul începuturilor penticostalismului, să conceapă o modalitate de explicare a caracterului (afectului) penticostal, precum și să prescrie viitoare proiecte doctrinare și constitutive, dintre care câteva au și fost întreprinse, între timp. Dorința mea era aceea de a oferi un model de prezentare a unicității spiritualității penticostale, precum și a asemănarilor și diferențelor dintre aceasta și alte abordări creștine. În acest proces am căutat, totodată, să ajung la natura și folosirea corectă a „experienței” în spiritualitatea penticostală și în creștinism, în general.

Implicațiile sociale ale spiritualității sunt, îndeobște, menționate, însă nu dezvoltate. Nu se acordă suficientă atenție grijii față de creație și față de mediu – idei preluate de alți creștini, dar care încep să fie dezvoltate de către penticostali. Aceste chestiuni vor trebui să aștepte ediția revizuită.

Între timp, am scris pe alte teme și sper să dezvolt mai mult accentul pus pe sfințenie, cât de curând. Mi se pare că sfințenia întrupează o structură a neprihănirii divine, un context al dragostei divine și o putere divină dinamică, convingătoare, teleologică; toate acestea ar

trebui să se regăsească în fiecare relatare despre ceea ce înseamnă să fii plin de Duhul Sfânt. Împreună cu sutele de milioane de creștini care mărturisesc un astfel de „botez de sus”, sunt încrezător și recunoscător pentru proliferarea metodelor, relatărilor și aplicațiilor spiritualității penticostale în misiunea globală a Bisericii din zilele noastre.

Recomand cititorilor această lucrare, nu ca pe ultimul sau cel mai bun cuvânt în domeniu. Dar sper că acesta este, totuși, un cuvânt bun, pe care mulți îl vor recunoaște – sau cel puțin vor aspira către plinătatea prezenței lui Dumnezeu, care va fi, într-o zi, „totul în toți”.

Steven Jack Land
Președinte, profesor
Seminarul Teologic Penticostal

Cuvânt-înainte la ediția în limba română

Mișcarea penticostală a marcat profund lumea secolului XX și continuă s-o face și astăzi. Încă de la începuturile ei, aparent neînsemnate, credința penticostală s-a dovedit a fi mijlocul prin care Dumnezeu îi cheamă pe creștini, dar și lumea întreagă, la o cunoaștere mai profundă a Sa, la sfințire și la experiențe transformatoare cu Duhul Sfânt. Așa se face că, de la ceea ce părea a fi cel mult o trezire locală din Los Angeles, astăzi s-a ajuns la o mișcare globală cu sute de milioane de credincioși care au cunoscut experiența împuternicirii Duhului.

Însă, dacă povestea acestor credincioși este interesantă, nu mai puțin interesantă este conturarea teologiei și a spiritualității penticostale de-a lungul secolului XX. Steven Land ne propune, în cartea de față, *Spiritualitate penticostală. O pasiune pentru Împărăție*, o întoarcere la originile penticostalismului din secolul XIX, la rădăcinile wesleiene, *Holiness* și ale altor mișcări de înnoire spirituală pe care – crede autorul – ar trebui să le redescoperim. El susține, alături de W. Hollenweger, că primii ani ai mișcării penticostale constituie nu copilăria, ci miezul spiritualității penticostale. Evanghelia crezută de primii penticostali era una încincită, care îl prezenta pe Hristos ca Mântuitor, Sfințitor, Vindecător, Botezător cu Duhul Sfânt și Rege care urmează să vină.

Totodată, Land ne invită să privim și spre viitor, însă într-un mod puțin diferit; autorul propune descoperirea unei viziuni noi, trinitare, asupra spiritualității penticostale care are nevoie de revizuire. El aduce în centrul atenției discuția despre Împărăția lui Dumnezeu pentru care credincioșii trebuie să fie plini de pasiune, întrucât pasiunea pentru Împărăție înseamnă, în cele din urmă, pasiune pentru Dumnezeul Triunic.

Opera lui Land este binevenită și utilă atât pentru cei ce vor să cunoască mai îndeaproape în ce constă specificul spiritualității penticostale, cât și pentru credincioșii penticostali care, de multe ori, nu au știut cum să articuleze într-un mod convingător credințele, practicile

și, mai ales, sentimentele lor. Land susține că instituirea unei opoziții între rațiune și sentimente este neproductivă, arătând modul armonios în care credințele și practicile pentecostale sunt integrate în sentimente precum dragostea, curajul și mulțumirea.

Meritul lui Land este acela că oferă o perspectivă echilibrată și foarte consistentă asupra spiritualității pentecostale. El trece cu ușurință dincolo de aspectul la care foarte mulți cercetători se opresc – fenomenul vorbirii în limbi – arătând că spiritualitatea pentecostală înseamnă mai mult decât atât. De fapt, botezul cu Duhul, susținut de pentecostali, nu este un *donum superadditum*, ci experiența tuturor pentecostalilor autentici care vor să fie martori ai lui Hristos.

Suntem foarte bucuroși că această lucrare teologică apare acum și în limba română. Fără a anticipa prea mult nestematele teologice și devoționale pe care le puteți găsi în cartea de față, v-o recomandăm cu căldură, având convingerea fermă că ea va constitui o lectură nu doar plăcută, ci și foarte rodnică.

Conf. univ. dr. Corneliu Constantineanu

Rector, Institutul Teologic Pentecostal din București

mai 2013

Abrevieri

AF	<i>The Apostolic Faith</i> [Credința apostolică] (septembrie 1906 – mai 1908), retipărită de F.T. Corum (ed.) <i>Like As Of Fire</i> , Wilmington, 1981.
DPCM	S.M. Burgess și G.B. McGee (editori), <i>Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements</i> [Dicționar al mișcărilor penticostale și carismatice], Grand Rapids, Zondervan, 1988.
HBT	<i>Horizons in Biblical Theology</i> [Orizonturi în teologia biblică]
HTR	<i>Harvard Theological Review</i> [Revista teologică Harvard]
JES	<i>Journal of Ecumenical Studies</i> [Jurnal de studii ecumenice]
JPT	<i>Journal of Pentecostal Theology</i> [Jurnal de teologie penticostală]
JPTSup	<i>Journal of Pentecostal Theology Supplement Series</i> [Jurnal de teologie penticostală, supliment]
JSNTSup	<i>Journal for the Study of the New Testament Supplement Series</i> [Jurnal Pentru studiul Noului Testament, supliment]
Pneuma	<i>Pneuma: The Journal of the Society for Pentecostal Studies</i> [Pneuma: Jurnalul Societății de Studii Penticostale]
RSR	<i>Religious Studies Review</i> [Revista de studii religioase]
SJT	<i>Scottish Journal of Theology</i> [Jurnal scoțian de teologie]
TTod	<i>Theology Today</i> [Teologia astăzi]

Introducere

O analiză și o viziune proaspătă¹ asupra spiritualității penticostale

În această lucrare încerc să ofer o viziune proaspătă și o interpretare constructivă, dacă nu chiar controversată, a tradiției penticostale. În primul capitol, dedicat chestiunilor teoretice și metodologice, relația fundamentală dintre teologie și spiritualitate ia o turnură vădit penticostală, dar interesant de barthiană – în special în ceea ce privește rolul rugăciunii în demersul teologic. Fiind de acord cu Walter Hollenweger, că primii zece ani ai mișcării penticostale sunt inima, nu copilăria spiritualității, voi merge mai departe în evaluarea importanței cruciale a rădăcinilor wesleiene, holiness și restauraționiste, din secolul XIX. Spiritualitatea este definită drept integrarea credințelor, practicilor și sentimentelor, care sunt, la rândul lor, evocate și exprimate de acele credințe și practici.

Al doilea capitol conține o analiză narativă a anumitor credințe și practici penticostale; pentru această analiză ne-am folosit de cântece, mărturii, precum și de relatările unor martori oculari. Natura apocaliptică a spiritualității este analizată, criticată și dezvoltată, pentru a arăta relația dintre revelație, istorie și Împărăția lui Dumnezeu.

Al treilea capitol prezintă modul în care trăirile, sentimentele creștine integrează și susțin credințele și practicile penticostale. De fapt, putem observa o condiționare reciprocă între ortodoxie (lauda/credința corectă), ortopraxie (practicile corecte) și ortopatie (sentimentele corecte). Analiza spiritualității penticostale este dusă, astfel, la un nivel nou, trecând, în acest proces, peste antinomia sterilă și, de altfel,

¹ În limba engleză apare jocul de cuvinte „re-vision”, care ar putea fi redat, literal, prin „re-viziune” (aluzie clară la termenul „revision” – „revizuire”, „verificare”) (n.ed.).

depășită, dintre rațiune și „sentimente”. Afectul penticostal este corelat cu anumite atribute divine, cu Împărăția lui Dumnezeu și cu mărturia, pentru a sugera un fel de dezvoltare a credinței penticostale, caracterizată de o dialectică a crizei.

Al patrulea și cel din urmă capitol oferă o revizuire trinitară a spiritualității penticostale; am argumentat, aici, că pasiunea pentru Împărăția lui Dumnezeu este, în final, o pasiune pentru Dumnezeu. Vorbind despre construcție și revizuire, putem observa câteva probleme interne, precum și unele critici, venite din exterior, ale mișcării. În postfață sunt prezentate succint câteva subiecte care necesită o mai amănunțită cercetare.

În concluzie, acest studiu parcurge patru etape: (1) relația dintre spiritualitate și teologie; (2) analizarea descriptivă a unor credințe și practici ce caracterizează spiritualitatea penticostală; (3) demonstrarea modului de integrare a credințelor și practicilor în afectul penticostal, și (4) propunerea unei viziuni trinitare proaspete.

1

Spiritualitatea penticostală ca teologie: O introducere teoretică

Mișcare penticostală „atunci și acum”

„Înapoi la Rusalii”: Revărsarea ploii târzii

Isus Hristos, în mijlocul așteptărilor intens apocaliptice ale ucenicilor Săi, le-a poruncit acestora să aștepte „făgăduința Tatălui”. Botezul și umplerea cu Duhul Sfânt au fost împlinirea profeției din Ioel (Fapte 1–2) și i-au împuternicit pe martorii lui Hristos până la sfârșitul veacurilor și până la marginile pământului. Venirea și misiunea lui Isus și, respectiv, a Duhului au fost exprimate în limbajul promisiunii și împlinirii într-o așa măsură, încât împlinirea purta o abundență sau un excedent de promisiune care avea implicații istorice la nivel atât personal, cât și global. Fiecare „deja” al împlinirii purta în sine un „nu încă” al consumării. Așteptarea lui Hristos a devenit așteptarea în Hristos a revenirii Sale. Așteptarea Duhului promis a devenit așteptarea în Duhul a vremii când, „prin Duhul, Dumnezeu va fi totul în toți”.

Această relație „promisiune – împlinire, deja – nu încă” este o tensiune dinamică ce caracterizează pasiunea eshatologică creștină. Atunci când această tensiune este rezolvată prematur – fie în direcția unei evadări de genul „nu-încă”, fie în sensul unei adaptări „deja” la această lume – apar mișcări de restaurare, de trezire și reînnoire, care amintesc Bisericii că ea este „mama eshatologică”¹ ai cărei fii și fiice sunt meniți să proorocească. Penticostalismul a fost și este o astfel de mișcare. Spiritualitatea penticostală, apărută în America de Nord,

¹ E. Käsemann, *New Testament Questions of Today*, Londra, SCM Press, 1969, p. 100.

își are rădăcinile în Mișcările Wesleiană, din secolul XVIII, și respectiv Holiness, din secolul XIX. Ea întruchipează toate tensiunile eshatologice, frământarea și binecuvântările trezirilor premileniste, care au măturat națiunea americană în cea de-a doua jumătate a secolului XIX. De asemenea, ea a fost văzută ca un răspuns la rugăciunile fierbinți ale miilor de credincioși care s-au rugat pentru înnoirea de la Rusalii prin intermediul rețelelor globale de asociații, al periodicelor, al taberelor etc. În 1856, William Arthur, un metodist englez, a exprimat această năzuință în următoarea rugăciune:

Iar acum, Duhule adorabil, care purcezi de la Tatăl și de la Fiul, cobori peste toate bisericile, înnoiește Rusaliile în această eră a noastră, și botează-ți poporul, o, botează-l încă o dată cu limbi de foc! Încununează acest secol XIX cu o trezire a unei «religii pure și nepătate», mai mare decât cea din secolul trecut, mai mare decât orice «demonstrare a Duhului» pe care ai binevoit să le-o dai oamenilor până acum.²

De-a lungul întregului secol XIX și la începutul secolului XX, „focuri penticostale” au fost aprinse în Anglia (urmașii lui Irving), Germania, India, Rusia, Țara Galilor și America de Nord (aici avem reprezentanți precum Finney, Moody, familia Palmers ș.a.).³ Cu toate acestea, s-a întâmplat ca 1901, în școala biblică a lui Charles Fox Parham, Agnes Ozman să fie „botezată în Duhul Sfânt”, cu „dovada vorbirii în alte limbi”. Această înțelegere a lui Parham și a studenților săi asupra botezului cu Duhul a fost dusă de William J. Seymour la Los Angeles, în 1906. Seymour, un umil predicator holiness, de culoare, cu un singur ochi, fost student de-al lui Parham, a publicat primul număr al ziarului *Credința Apostolică* în 1906. Moto-ul de pe antetul fiecărei ediții era: „Luptați pentru credința care a fost dată sfinților odată pentru totdeauna – Iuda 3”. Primul articol anunța că au venit Rusaliile la Los Angeles și că avea loc o „trezire a mântuirii biblice... ca în cartea Faptele Apostolilor”.⁴ Seymour raporta cu bucurie că:

² W. Arthur, *The Tongue of Fire; or the True Power of Christianity*, New York, Harper, 1856, p. 189–227.

³ M.E. Dieter, *The Holiness Revival of the Nineteenth Century*, Metuchen, Scarecrow Press, 1980; D.W. Dayton, *The Theological Roots of Pentecostalism*, Grand Rapids, Zondervan, 1987; D.W. Faupel, *The Everlasting Gospel: The Significance of Eschatology in the Development of Pentecostal Thought*, teză de doctorat, Universitatea Birmingham, Anglia, 1989.

⁴ W.J. Seymour, *AF* 1.1, 1906, p. 1.

Puterea lui Dumnezeu a pus acest oraș în mișcare ca niciodată până acum. Rusaliile au venit cu siguranță și, odată cu ele, urmează și dovezile biblice; mulți sunt convertiți, sfințiți și umpluți cu Duhul Sfânt, vorbind în alte limbi ca în ziua de Rusalii. Scenele pe care le vedem în fiecare zi în clădirea de pe strada Azusa și în alte misiuni și biserici din oraș nu pot fi descrise în cuvinte, iar adevărata trezire abia a început, din moment ce Dumnezeu lucrează în principal cu copiii Săi, însă punând temelia unui mare val de mântuire în rândul celor neconvertiți.

Întâlnirile au loc într-o veche biserică metodistă, care fusese transformată parțial într-un bloc de locuințe, având la parter o încăpere mare, netencuită, asemenea unui grajd...

Multe biserici s-au rugat pentru Rusalii, și iată Rusaliile au sosit. Întrebarea care se pune acum este dacă [bisericile] le vor și accepta? Dumnezeu a răspuns într-un mod pe care ele nu l-au așteptat. El a venit într-un mod umil, după cum și în vechime S-a născut într-o iesle.⁵

Seymour notează că acest „tăvălug sfânt” sau „biserică colorată”, după cum făceau unii localnici referire la ea, se afla

în vecinătatea unor magazine care comercializează pietre funerare, a unor grajduri și depozite de cherestea... Cu greu ar fi așteptat cineva vizitatori cerești acolo, dacă nu și-ar fi adus aminte de grajdul din Betleem... Aici poți găsi o trezire puternică ce ține de la zece dimineața până pe la doisprezece noaptea.

Comentând, mai departe, despre faptul că aceste întâlniri se desfășurau într-un grajd, Seymour a speculat cu privire la motivația lui Dumnezeu în alegerea acestui loc:

Dacă această trezire ar fi început într-o biserică frumoasă, oamenii săraci, de culoare și spaniolii, nu ar fi primit-o, dar slavă lui Dumnezeu că ea a început aici. Dumnezeul Atotputernic spune că va revărsa Duhul Său pentru orice făptură ... Este remarcabil cât de libere se simt toate naționalitățile. Dacă un mexican sau german nu vorbește engleza, se ridică și vorbește în propria lui limbă simțindu-se ca acasă, pentru că Duhul interpretează prin chipul lui, iar toți oamenii spun „amin”. Niciun vas pe care Dumnezeu îl poate folosi nu este respins din motive ce țin de culoarea pielii, de îmbrăcăminte

⁵ AF 1.1, 1906, p. 1.

2

Spiritualitatea penticostală ca viziune apocaliptică: O analiză narativ-practică

Primii penticostali au privit revărsările Duhului de la Rusalii, cât și pe cea care a dat naștere mișcării penticostale la începutul secolului XX, ca pe împliniri ale unor promisiuni divine, în special a profeției lui Ioel despre zilele din urmă (Ioel 2:28–32).¹ În aceste cazuri, împlinirea conținea, în același timp, și „un excedent” de promisiune, care urma să fie împlinit ulterior. În ambele ocazii, interpretarea evenimentului avea de-a face cu proclamarea Evangheliei, care vorbea despre Isus și despre sfârșit. Motivul existenței penticostalismului era acela de a duce în toată lumea mandatul misionar al zilelor din urmă, prin cei care erau martori asemeni lui Hristos, și în puterea Duhului Sfânt. Împărăția lui Dumnezeu era la lucru în poporul lui Dumnezeu, iar dovada acestui fapt era, în mare măsură, aceeași în secolul XX ca și în primul veac. Minunile și darurile Duhului Sfânt din lucrarea lui Isus erau repetate (Mat. 11:4–6; Luca 11:20), însă acestea nu erau singurele semne observate de primii penticostali. Îndemnul și cântecul următoare ne arată „semnele vremurilor” și răspunsul potrivit:

Venirea Domnului se apropie fără îndoială. Se văd multe semne care sunt în perfect acord cu profeția Scripturii, însă două dintre ele sunt prevalente în această vreme, putând fi observate de oricine le privește. Dragostea multora se va răci din cauza nedreptății care abundă (Mat. 25:12).

¹ Vezi Stronstad, *Teologia carismatică a lui Luca*, Oradea, Life Publishers, 2003.

Prin fapte, nu doar prin cuvinte, mulți spun: „Domnul meu și-a amânat venirea.” (Luca 12:45). Când mărturiseau, fețele le radiau de o strălucire cerească, deoarece ei credeau că venirea lui Isus era atât de aproape, iar ei erau fericiți, simțind că sunt pregătiți să-L întâlnească. Astăzi, multe dintre aceleași voci tac, atunci când vine vorba despre acest subiect. Treziți-vă, preaiubiților, Domnul nostru va veni în timp ce voi dormiți, dacă nu vă treziți și nu vegheați. El va veni în ceasul la care nu vă veți gândi. Veniți! Treziți-vă! Fiți gata! Puteți fi gata dacă vreți. Aprindeți darul care este în voi, prin rugăciune și post dacă e nevoie, mărturișiți și dați laudă, până veți fi cu toții în flăcări, plini din nou de dragostea Lui.

Orice ar face restul, orice ar spune ei,
 Țineți focul viu în sufletele voastre, aprindeți-l!
 Fiți sinceri cu Dumnezeu, iar El vă va răsplăti în ziua judecății,
 Țineți focul viu în sufletele voastre, aprindeți-l!

Iar când inima vi se va răci, va trebui să o reaprindeți.
 Țineți focul viu în sufletele voastre, aprindeți-l!
 Rămâneți în odaia de sus până când inima vi se aprinde,
 Țineți focul viu în sufletele voastre, aprindeți-l!²

Fervoarea urgenței ce izvora din viziunea apocaliptică a penticostalilor este dovedită și de închinarea și mărturisirea dependente de mărturia Duhului și, din acest motiv, preocupate constant de prezența și parusia lui Isus Hristos. Cu toate că penticostalismul este catalogat, adesea, ca simplă emotivitate sau ca o experiență transplantată în diferite grădini creștine, acest capitol prezintă logica distinctă a credințelor și practicilor penticostale, așa cum sunt ele exprimate și confirmate de realitatea apocaliptică ce umplea și insufla viața corporativă a comunității. După o evaluare a viziunii apocaliptice originale și a experienței penticostale, această spiritualitate va fi examinată mai analitic, cu ajutorul a patru categorii formale. Mărturiile, cântecele, articolele, pamfletele și cărțile vor fi întreșesute în pânza acestei relații narativ-practice.

² *The Evening Light and Church of God Evangel*, 1.1, 1 Martie, 1910, p. 8.

3

Spiritualitatea penticostală ca părtășie misionară: O integrare afectivă

Identitatea penticostală: Eliberare pentru Împărăție

Biruind prin rugăciune

Penticostalii nu pun accentul pe intensitatea sentimentelor, cu toate că sunt chemați adesea să justifice sau să explice emoțiile lor puternice pe care le manifestă. Perspectiva pe care a adus-o Iluminismul asupra opoziției dintre rațiune și sentiment, precum și accentul fundamentalist pus pe „echilibrul” dintre acestea două duc la o suspiciune culturală, dacă nu chiar la o respingere deschisă a „Valurilor sfinte”. Emoțiile sunt asociate cu sentimente și mișcări fizice, care sunt văzute ca nepotrivite pentru credința personalizată a claselor sociale mijlocie și superioară. De aceea, când un individ asuprit de societate și de păcat „învingea prin rugăciune” acea asuprire, ajungând la o nouă identitate în Împărăția lui Dumnezeu, el era adesea etichetat de către reporteri și alți formatori de opinie ca având o religie „orgiastică”. Cei săraci, afro-americanii și caucazienii needucați erau considerați, deopotrivă, neciopliți și dereglați, chiar dacă, adesea, și oameni cultivați se delectau cu cântările și sărbătorile lor exuberante. După cum observa și Vance Packard, un eminent sociolog nord-american, între Biserica Penticostală și cea Episcopaliană din Statele Unite există o cale lungă.¹ Așadar, trebuie să luăm în considerare problema claselor sociale și cea

¹ L.V. Packard, *The Status Seekers*, New York, D. McKay Co. 1959.

a perspectivei culturale iluministe asupra religiei; acești doi factori duc la o prejudecată culturală și de clasă împotriva mișcărilor celor săraci, în general, și împotriva penticostalismului, în special.

Într-o eră postmodernă, dihotomia dintre rațiune și emoție, care a caracterizat istoriografia americană, poate fi depășită prin dezvoltarea de noi categorii integratoare, holistice. Penticostalismul, mai mult ca orice altă grupare religioasă, a recunoscut încă de la început pericolele unui simplu sentimentalism. Emoțiile puternice și recunoașterea pericolelor făceau parte, ambele, din moștenirea trezirilor din secolul XIX. Însă, când oameni care se văzuseră (și fuseseră văzuți și de alții) ca aparținând unor forme determinate de factorii socio-politic, economic, educațional, de clasă sau rasă experimentau o nouă libertate și primeau sentimentul apartenenței, prin puterea Duhului, se vedeau lacrimi de bucurie și se auzeau strigăte de biruință în tabăra celor ce se rugau. Noii convertiți nu doar că aflau despre Dumnezeu, ci erau cu adevărat eliberați. Mai mult, Dumnezeu, care îi eliberase, avea să elibereze curând întreaga lume, la a doua venire a lui Hristos. Credinciosul trebuia să facă bine și să mărturisească, prin puterea Duhului, în lumina acestei Împărății care avea să vină curând. Însă *cine* trebuia să fie, mai exact, acesta? Ce anume trebuia să caracterizeze un credincios penticostal? Cu siguranță, nu o serie de episoade emoționale. Nu, exista o anumită viziune a ceea ce trebuia să fie și a ceea ce trebuia să ofere un martor al lui Isus Hristos. Această viziune presupunea o legătură implicită între caracterul lui Dumnezeu și cel al credinciosului, între limbajul dragostei, specific mișcării holiness, și cel penticostal, al puterii.

Devenind un martor penticostal

Acest capitol analizează experiența penticostală în termenii sentimentelor religioase. În paginile următoare vor fi prezentate sentimentele care-i caracterizează pe penticostali, iar mai apoi va fi demonstrat faptul că aceștia poartă semnul sau impactul viziunii apocaliptice și puterea mișcării. Prezența transcendentă a lui Dumnezeu mișcă și transformă credincioșii din punct de vedere afectiv, conformându-i cu Sine și pregătindu-i, astfel, pentru Împărăția viitoare.

Ne vom aduce aminte din capitolul 1 al lucrării de față că spiritualitatea implică o integrare a credințelor, practicilor și sentimentelor. Spiritualitatea creștină, așa cum este ea întruchipată de penticostali, cheamă la o reflecție pătrunzătoare în lumina viziunii Împărăției lui Dumnezeu. Această reflecție reprezintă miezul sarcinii teologice,

pentru penticostali. Capitolul 1 a urmărit să descopere câte ceva din rădăcinile holiness-transformatoare ale mișcării, explicând, totodată, apariția „Evangheliei încincite” a Împărăției. Capitolul 2 a discutat despre puterea prezenței apocaliptice a Duhului Sfânt și despre efectul acesteia asupra fiecărei experiențe și fiecărui aspect al vieții penticostale. Credințele narrative penticostale relatau o istorie a restaurării, în biserică, a „Evangheliei încincite”, și vorbeau despre instruirea celor care au crezut și au primit acea Evanghelie ca pe un mod de viață. Tot aici au fost clasificate și analizate cântece, mărturii, daruri și o varietate de alte forme de închinare, toate acestea având rolul de a surprinde efectul tensiunii dintre „deja” și „nu încă”. Limbajul dragostei și cel al puterii căutau o traducere sau o fuziune care să aducă soteriologia și eshatologia, Biserica și Împărăția, pe Hristos și pe Duhul într-o nouă sinteză. „Evanghelia încincită” era hristocentrică datorită mărturiei, puterii și prezenței Duhului Sfânt. Aceasta dădea mișcării o formă, o direcție, precum și o teologie ce reprezenta o intensificare eshatologică și un accent pneumatologic în cadrul mișcării holiness.

În timp ce identificarea clară a sfințirii și a botezului cu Duhul a făcut loc unei aprecieri a distincției experimentale și teologice dintre acestea două, relația dintre ele, în orizontul așteptării și pregătirii apocaliptice, a rămas extrem de importantă pentru definirea noii mișcări. Atât caracterul, cât și vocația penticostalilor, erau legate de doctrinele sfințirii și, respectiv, a botezului cu Duhul. Caracterul și vocația sunt surprinse în următoarele îndemnuri adresate sfinților de pe Azusa:

Vorbirea în alte limbi este semnul care însoțește orice persoană botezată, dar nu este dovada reală a botezului în viața de zi cu zi. Viața ta trebuie măsurată după roada Duhului. Dacă te mâinii, vorbești urât, bârfești, nu-mi pasă câte limbi ai, nu ești botezat cu Duhul Sfânt. Ți-ai pierdut mântuirea. Ai nevoie de Sânge în sufletul tău...

Mulți au început pe calea mântuirii, dar, dacă nu veghează și nu rămân sub Sânge, vor pierde Duhul lui Isus, care este dragoste divină, și vor rămâne doar cu darurile care vor suna ca o aramă sunătoare și un chimval zângănit; iar mai devreme sau mai târziu, chiar și acestea le vor fi luate. Dacă vrei să trăiești în Duhul, trăiește zilnic în roada Duhului...²

² A.F. 1.10, septembrie, 1907, p. 2.

4

Spiritualitatea penticostală ca transformare trinitară: O viziune teologică proaspătă

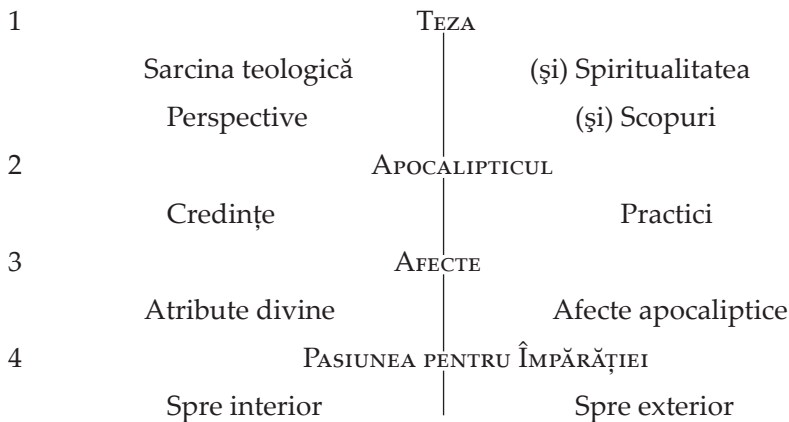
Descompunerea sintezei penticostale: Probleme interne și critici externe

Logica argumentului

Poate că ar fi util, acum, să ne dăm un pas în spate și să privim nu doar la structura, ci și la logica acestei prezentări. Diagrama de mai jos prezintă modul în care se derulează explicația.

Logica argumentului

Capitolul

Bibliografie

- Abel, T.D., *Better Felt Than Said: Pentecostal Experience in Southern Appalachia*, Waco, Markham Press, 1982.
- Abraham, W., *The Logic of Evangelism*, Grand Rapids, Eerdmans, 1989.
- Albrecht, D.E., „An Investigation of the Sociocultural Characteristics and Dynamics of Wallace's «Revitalization Movements»: A Comparative Analysis of the Works of Four Social Scientists”, lucrare nepublicată, Graduate Theological Union și The University of California at Berkeley, 1989.
- Aldana, R., Munguia D. și Waldrop R., Interviu luat autorului la data de 3 octombrie 1989, la Centro Guatemalteco de teologia Practica, Quetzaltenango, Guatemala.
- Alexander, D.A., „Bishop J.H. King and the Emergence of Holiness Pentecostalism”, în *Pneuma*, 1986, p. 159–183.
- Alexander, D.L. (ed.), *Christian Spirituality: Five Views of Sanctification*, Downers Grove, IVP, 1988.
- Alvarez, C.E., *Santidad y compromise*, Mexic, Casa Unida de Publicaciones, s.a.
- Anderson, E.P. (ed.), *Melodies of Praise*, Springfield, Gospel Pub. House, 1957.
- Anderson, R.M., *Vision of the Disinherited: The Making of American Pentecostalism*, New York, Oxford University Press, 1979.
- Arrington, F.L., *The Acts of the Apostles: An Introduction and Commentary*, Peabody, Hendrickson, 1988.
- Arthur, W., *The Tongue of Fire; or the True Power of Christianity*, New York, Harper, 1856.
- Barrett, D.B., *Cosmos, Chaos, and Gospel: A Chronology of World Evangelization from Creation to New Creation*, Birmingham, New Hope-Foreign Mission Board of Southern Baptist Convention, 1987.
- Barrett, T.B., *In the Days of the Latter Rain*, Londra, Simpkin, Marshall. Hamilton, Kent and Co., 1909.
- Barrios, Magdalena de, și Elizabeth de Gomez, Interviu luat autorului în octombrie 1989, la Centro Guatemalteco de teologia Practica, Quetzaltenango, Guatemala.
- Barth, K., *Evangelical Theology: An Introduction*, New York, Holt, Rinehart & Winston, 1963.